

Szvoren Edina

Kérődző Kronosz

– tíz elbeszélés –

Bartók Imre: Levél nővéremhez

„sugárfényed folttalanul ragyog”

Szigorú határidőkhöz kell alkalmazkodnom, és a munkaadóim nincsenek tekintettel a körülményeimre. Szerintük ezek egyébként sem körülmények. Anyám az ilyesmiből persze rögtön szójátékot gyártana, belülmény, mondaná – ők viszont szerencsére nem szeretik a szójátékokat. Igaz, hogy a munkaadóimat személyesen nem ismerem, leveleik hangütése alapján azonban azt mondhatom, hogy ilyen emberre szeretnék válni. Éppen ilyené.

A garázssor homlokzatán napszíttá kiáltványt tépáz, párkányomon üreges, sárga termést hömbörget a szél. Az ablakmélyedésbe húzódó fűtőtest rácsos előlapja gúnyos vicsorgással tekint a fontoskodásomra, de én állom a tekintetét.

Egy ideig minden rendben ment, olajozottan. Opciórajzokat gyártok sakkozóknak, más néven folyamattérképeket. Tisztára sepert, műanyag asztalon dolgozom, apám igazgatói tölgyasztalát két házbéli éhenkórással már réges-rég a pincébe vittem. Apámtól egyébként sem őriztem meg semmit, még tekintélyesnek nevezhető örökségemről is könnyű szívvel lemondtam. Volt, amit az alagsorban működő szabadulószoobának ajándékoztam el: félelmet

keltő ónémet bútorokat, megzöldült karos gyertyatartót, saskörmén álló komódot. Élete utolsó évében üzemi sztrájkot szerveztem ellene.

Mivel a munkám megfeszített, hézagtalan figyelmet kíván – teljes csöndet, amilyen ma már nem is létezik –, meg kell védenem magam a külvilág hiób-hírei ellen. Éhgyomorra ülök asztalhoz, hogy az emésztőnedveim zajongása se zavarjon. Muszáj átlátnom ezeket a dudvaként növekvő rajzokat. Múltam tárgyi emlékeit, szerelmi életem rekvizitumait, valamint nővérem utolsó, proßnitzzi keltezésű képeslapját egy fonott kosárkába söpröm alkarom egyetlen mozdulatával, és ezekre az órákra a főbérlem fehér, háromajtós Pax szekrényébe zárom. Ám sokkal inkább ettől a mozdulattól, mint magától a letisztázott asztal látványától – vagy akár attól, hogy egy békéről nevezett szekrény mi mindent képes magába foglalni – jön meg a munkakedvem. Mintha rombolással indulna minden. És ez így van rendjén. Anyag az, ami nem alakul át, hanem halmazállapot-változásra képtelenül felgyűlik, mint a harag salakja. Van valahol. Nyomást fejt ki a belső szerveimre.

Én vagyok az, aki dolgozik – ezt mondogatom magamnak, hogy a lehető legkoncentráltabb állapotba kerüljek. A nyomtatóból papírt veszek elő, hármat vagy négyet. Persze korántsem a papírlapok számával, sokkal inkább az alakjukkal támad gondom: ezekkel a téglalapformákkal, amelyek azt üzennék, hogy világunkon – az érzelmi útvesztőkkel, az örökül kapott háborúkkal egyetemben – a végtelen listák

barkavirágzataként csüngenek a legjövödelmezőbb sakkstratégiák. Székemmel az asztallaphoz araszolok, előkeresem a legkeményebb grafitceruzát. Vonalzót és celluxot készítek a kezem ügyébe. Ekkor jön az, hogy bosszúsan felállok. Eltávolítom anyám kardiánját a fotel támlájáról, és kiviszem előbb a hálószobába, aztán – tétován, túlzásaimtól dobogó szívvel – a fürdőbe, majd fölakasztom a bánatos nyikorgással lejjebb ereszkedő fregolira.

Kézzel írok, kézzel rajzolok. Mégis, újabban rászoktam, hogy munka előtt végigfuttassak egy ellenőrző programot a nyomtatón. Szeretem hallgatni a duruzsolását. Alapjában kegyes, engedékenységre hajló emlékezetem ezt talán mégis apám üzeméből őrizte meg. A nyomtató kelepelése, szeszélyes ritmusképleteinek szabályosan ismétlődő szekvenciái – ez a kemény, csak időben feloldódó ellentmondás – reménnyel töltenek el a saját képességeimet illetően, miszerint eljövendő felemelkedésemhez majd építő-kockákként használhatom a személyiségemből adódó úttorlaszokat. Mintha Kronosz ez egyszer nem öklendéné ki a gyermekeit. Vagy mintha újra és újra megenné őket egy rovarzsongásba zsidbadt nyári mezőn: föleszi, kihányja, föleszi, kihányja.

Dologra, nincs idő.

Egyébként a nyomtatót főképpen anyám használja. Tőle kaptam egy évvel ezelőtti karácsonyon, mikor még élt a féltestvérem, Renáta. Azt mondta: ha nyomtatód van, kinyílik a világ. Ahelyett azonban, hogy magának is vásárolt volna egyet, megesk, hogy

három átszállással átverekszí magát a városon, és a legnagyobb hőségben, a leggusztustalanabb novemberi locspocs ellenére is beállít hozzám, csak hogy kinyomtasson magának egy családtörténeti dokumentumot, egy elfeledett századfordulós regényből merített receptet, vagy mondjuk a Lupusz Egyesület hatoldalas jelentkezési lapját, amelyet természetesen ő szövegezett, s amely a legmegbízhatóbb bakók módján szűkíti kérdései hurkát a betegtársak nyaka körül, míg végre néven nem nevezik, kik ők. Büszke ezekre a kérdőívekre. Büszke rá, hogy lupusza van.

Ugye nem zavarok, kérdezi, s már ott is áll a napalim kellős közepén egy új, sárga kalapban, amely domború homlokát, ívelt szemöldökét nagyrészt takarja. Tudom, mire kíváncsi. A féltestvéremről szeretne kérdezni, Renáta utolsó heteiről, arról, hogy mi történt Proßnitzban – Prostějovban –, ahol nővérem a Husserl téri kis virágüzletben dolgozott. Látom, hogy a kalapkarima árnyékába húzódó párás tekintete már megint a képeslapot kutatja. Gondolsz még rá?, susogja a rádiós hangján, amit a péntekenként sugározott kulturális riportműsoraival fejlesztett tökélyre a nyolcvanas évek végén, s amiért még ma is oly sokan rajonganak érte. Igaz, a rajongói néha Szegvári Katalinnal keverik össze. Anyám a kalapját magán hagyja, szégyelli előttem, hogy kopaszodni kezdett. Rögeszméje, hogy a féltestvérem életével kapcsolatban fontos információkat hallgatok el előle.

A munkaadóim utasításai félreérthetetlenek. Rövid, tárgyilagos feladatleírásaikban nem találni

egyetlen fölösleges szót sem. Megjelölnek egy régi állást, egy nevezetes pozíciót, nekem pedig abból kiindulva minden egyes lépés minden lehetséges ellenválaszát azok minden lehetséges folyamánál együtt fel kell tüntetnem a lépéstabellán. Nyepomnascsi alapsori átváltozással visszanyert nehéztisztje támadja Ali-Reza Firuzdzsa sötét futóját. Az alakzat belülről gyarapszik kifelé, ám lépést és ellenlépést, terelést és ráterelést, ütegeképzést és felfedést nem egyenletesen növeszt magára, hanem a külső fényviszonyokhoz és páratartalomhoz alkalmazkodva formálja önmagát, számomra kiszámíthatatlan módokon és irányban, a rendelkezésemre álló papírokat szeszélyes ütemben felemészte, hol szimmetrikus, hol felemás mintázatokban terebélyesedve, olykor ölembe lógva, mintha gyengédségre vágyna, máskor a felső asztalperem felé kitüremkedve, mintha ki akarna szökni az ablakon. A felsőtestemre lapul, a mackófelsőm pertlijét szopja, dorombol. Mit szólna ehhez apád?, szokta kérdezni anyám a kalapkarimáját hajlítgatva. Azt hiszi, a haldokló Ruttkai Évára hasonlít, de igazából úgy fest abban a kalapban, mint egy óriásira nőtt arany róka-gomba. Mondd meg neki – kísértének mihaszna démonaim: róka-gomba, arany róka-gomba.

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.
www.magveto.hu
www.facebook.com/magveto
magveto.kiado@lira.hu
Felelős kiadó Dávid Anna

Készült a Gyomai Kner Nyomda Zrt.-ben 2024-ben,
a nyomda alapításának 142. esztendejében.
A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.
Felelős vezető Csöndes Zoltán vezérigazgató
www.gyomaikner.hu

Felelős szerkesztő Turi Tímea
Kézirat-előkészítő Tomka Eszter
Korrektor Balogh Emerencia
Műszaki vezető Takács Klári
Kiadványszám 9329
Minion Pro Cond betűtípusból szedve
ISBN 978-963-14-4409-4